

В. Милачков

**ДОКУМЕНТИ ЗА ОСНОВАВАНЕТО НА ВЕСТНИК
„ДОБРУДЖАНСКИ ГЛАС“, ОРГАН НА БЪЛГАРСКОТО
МАЛЦИНСТВО В РУМЪНИЯ (1934–1935)**

В историята на периодичния печат особен интерес представляват печатните издания на малцинствените общности, живеещи в обкръжението на чуждонационална държавна организация. Тяхното издаване се осъществява в специфични условия, които понякога трудно могат да се определят като нормални и безопасни. В сложна ситуация се намират и българските издания в Румъния след Първата световна война. Тогава за втори път в рамките на едно десетилетие Южна Добруджа, една област с малък териториален обхват, населена с компактно българско население, отново въз основа на несправедливите постановления на Ньойския мирен договор е включена в границите на т.нар. „Велика Румъния“. На нейната територия по това време живеят неколкостотин хиляди българи, които са значителна част от българската диаспора¹.

В годините от 1919 до 1940 г., когато Южна Добруджа по силата на Кра-йовския договор е върната в пределите на българската държава, добруджанският въпрос заема определящо място в българо-румънските отношения и извежда на преден план проблема за българското малцинство и неговите права². Тогавашната политика на Румъния е насочена към изграждане на нейния еднонационален характер, съпътствано от прилагане на денационализаторски режим. В отговор на дискриминационната политика, подплатена с насилие и постоянен натиск, се развива движението за отстояване на правата и свободите на българското население, останало по различни причини под управлението на румънската държава.

В движението водеща роля играят българите от Южна Добруджа. Тя се предопределя от най-скорошното им откъсване от общия организъм на българската нация и държава и от най-изявеното им българско самосъзнание. Разбираем интерес и загриженост към движението проявяват българската държава и нейните правителства, както и българските емигранти от Добруджа, преселили се в старите предели на България, обединени в своите организации, най-голямата от които е Съюз „Добруджа“.

Град Добрич, който е един от основните центрове на областта, е важно средище на българските обществено-политически проявления в защита на българските национални интереси, съобразени с условията на чуждо господство. Добрич е мястото, където се печатат най-много български издания за посочения период. Сред тях изпъква в. „Добруджански глас“, обявен като „орган на българското малцинство“ от Румъния.

Въпреки дискриминационната политика на румънската държава българската етническа общност има, макар и ограничени, възможности да създава и поддържа свои легални институции като училища, културни общества, печатни издания, различни сдружения и др. За защита на интересите на българската общност се оформят две основни течения сред българските общественици в съответствие с двете доминиращи форми на участие в обществено-политическия живот на Румъния. Едното от тях се осланя на участието на българи в румънските политически партии и неговите представители са

наричани „партийци“. Другото течение разчита на самостоятелна българска политическа формация, която се създава през ноември 1928 г. в Добрич под името Българска миноритарна партия. Нейните дейци и привърженици са определяни като „миноритари“³.

Различните политически възгледи на сподвижниците на двете основни течения пораждат разногласия между тях. Впоследствие те преминават в остри противопоставяния и вражди, които се пренасят и на страниците на приближените им печатни издания. Тези вредни за българската общност противостояния имат пагубно отражение върху защитата на естествените ѝ права и интереси. Създават се условия с лека ръка да се компрометират много полезни усилия, което доста улеснява румънските власти в негативното им отношение към националноохранителните прояви на българското население.

Неодобрението към съществуването на враждуващи български вестници в Добрич, единият – изразител на позициите на Българската миноритарна партия, а другият – на нейните противници, привърженици на участието в различните румънски политически партии, предизвиква намесата и на другите заинтересовани фактори от българска страна. Българското правителство правилно преценява, че ожесточената вражда между двете обществени групировки е вредна за българската национална кауза не само в Южна Добруджа, а изобщо в Румъния⁴. То вижда изход от неблагоприятното положение в издаването на общ и за двете групировки вестник. Това решение се оформя в края на 1934 г. и има за цел да прекрати пагубните борби и нападки между водещите български общественици. Чрез общия вестник, който ще се финансира от българското правителство, трябва да се работи дружно за ефикасна защита на българското малцинство срещу домогванията на румънската власт. На новото издание се вменява задължението да подготви обединението на българите от всички краища на Румъния в една надпартийна българска обществена организация⁵.

С участието на ръководителите на Съюза на просветно-благотворителните дружества „Добруджа“ се поставя начало на обединителна акция сред българските общественици в Добруджа. През декември 1934 г. в София се провежда съвещание с участието на Ангел Стоянов, председател на Съюза „Добруджа“, съюзния секретар Печо Господинов и представителите на българските вестници в Добрич – Любен Станчев, директор на в. „Новини“, и Яни Хаджиянев, редактор на в. „Ново единство“. Решава се да се спрат представените вестници и да започне издаването на в. „Съгласие“. (Под въздействието на емигрантския съюз българското правителство спира субсидията за вестника на миноритарите „Ново единство“.)

Становището на българската легация в Букурещ към идеята за издаване на в. „Съгласие“ е положително, както и към състава на редакционния комитет и неговата платформа, които гарантират по-голяма обективност при третиране на въпроси не само от локален, но и от общ характер за българското малцинство в Румъния⁶. Същевременно се изказват резерви относно пълнотата на мандата на представителите на вестниците от Добрич да сключат подобно съглашение, което се потвърждава от възникналите след това недоразумения. За тяхното изглаждане между представителите на двете групи продължават да се водят преговори.

В началото на 1935 г. с помощта на българската легация в Букурещ инициативата се разширява и се избира „Обединителен национален комитет“. На 18 януари в Добрич се провежда ново съвещание на 20 представители на различните течения сред българската общественост. На него основните въпроси отново са единството на българското население и нуждата от вестник, който да отразява живота му и да го обединява⁷. Девет от участниците са и сред оформения след седмица редакционен комитет на новия единен вестник. На съвещанието се посочва, че с напускането на Любен Станчев на

в „Новини“ вестникът не представлява „никакво течение от граждани“, а само своите собственици. Яни Хаджиянев споделя, че е бил викан в полицията, където разбрал, че румънските власти знаят за намерението да започне издаване на в. „Съгласие“, и предлага да се намери друго име на новия вестник. Съвещанието приема решение вестникът да бъде наименован на ново учредително събрание от окончателно оформения редакционен комитет.

На последвалото заседание на 25 януари 1935 г. наименованието на вестника се променя на „Добруджански глас“ и той се определя като „орган на българите в Румъния“⁸. Избраният петчленен редакционен комитет включва представители на всички обществени групировки с изключение на привържениците на комунистическото движение. Постигнатото съгласие около издаването му се приема с готовност и облекчение от българските обществени кръгове в Добруджа и Румъния. Според Я. Хаджиянев дял за издаване на вестника и за оформяне на неговата издателска философия има Печо Господинов⁹.

Участниците в основаването на вестника са сред най-изявените представители на българската общност в Румъния, здраво свързани с нейните институции и прояви. Те са високо образовани, много от тях са завършили престижни европейски университети. Мнозинството, особено ангажираните с журналистика, са подложени на постоянен тормоз и гонение от румънските власти и протежираните от тях националистически среди, предвождани от колонистите арумъни.

Първият брой на вестника излиза на 17 февруари 1935 г. За времето на своето съществуване – до 10 март 1938 г., когато е спрял със заповед на Министерството на вътрешните работи в Букурещ, в. „Добруджански глас“ се очертава като най-яркия представител на българския малцинствен печат в Добруджа. Принципът на надпартийност, прилагането на който се приема като задължение от редколегиата на изданието, е наложен от управляващите кръгове в България. Те са повлияни от промените в политическото развитие на Европа, където във все повече страни се установяват безпартийни или еднопартийни режими. Като основен пропагандатор на идеята за създаване на българска малцинствена надпартийна организация вестникът е инициатор на провеждането на Първия извънреден конгрес на представителите на българските общности в Румъния през май 1936 г. в Букурещ¹⁰.

Успоредно с голямото внимание към малцинствените проблеми на българското население в Южна Добруджа на страниците на вестника се отделя много място за информации и коментари, свързани с положението на българите от другите райони на Румъния. В. „Добруджански глас“ има свои кореспонденти в Болград, Акерман (Бесарабия), Кюстенджа, Тулча (Северна Добруджа), Винга (Банат), Силистра (Южна Добруджа), Букурещ, Браила и Галац. Тиражът на вестника за Румъния е замислен да бъде около 500 броя, от които 300 броя за Добрич, 100 броя за Силистра и 100 броя за останалите райони на Румъния, населени с българи¹¹. В България в. „Добруджански глас“ има около 170 абонати, като над 100 от тях са в София. Усилия за набирането им влагат и дейци на Съюза „Добруджа“, които абонирали много библиотеки. Абонатите оформят своеобразно лоби на българската кауза в Добруджа и Румъния. Сред тях са редица учени – професорите Михаил Арnaudов, Александър Балабанов, Александър Т. Балан, Асен Златаров, Васил Златарски и др. Много са политиците и обществениците – Григор Василев, Симеон Радев, Янко Сакъзов, Стоян Данев, митрополит Стефан, Атанас Буров, Кимон Георгиев, Стойчо Мушанов, Александър Малинов и др. Абонати на вестника са писатели и поети, свързани с добруджанската организация и Добруджа – Дора Габе, Добри Немиров и др.¹²

Подготовката и осъществяването на значимото българско издание разкриват отношенията, позициите и техните нюанси към взаимните контакти и задачите на българското малцинство в Румъния на местните обществени дейатели, емигрантските дейци и управляващите в България. В. „Добруджански глас“ като печатен орган на българското малцинство в Румъния и пропагандатор на идеята за надпартийно обединение е пример за ползотворно сътрудничество между привърженици на различни виждания, за обществено-политическата дейност на българското население, за отстояване на гражданските му права и свободи. Основаването на вестника е един от добрите примери на синхронизирани и единни действия на всички основни фактори, имащи отношение към положението и защитата на правата на българското население в съседна Румъния.

Представените два непубликувани досега документа са протоколи от най-важните съвещания, проведени в края на 1934 г. и в началото на 1935 г., които поставят основите на новото издание, отличаващо се с обединяването на задачите и на обществените дейци в името на по-ефективна защита на интересите на българската общност в Румъния. Протоколите се съхраняват в Централния държавен архив (ЦДА) – София, във фонда „Българска легация в Букурещ“. Документите се публикуват изцяло, с частично осъвременяване на правописа. Кратките бележки след техния текст съдържат пояснения за споменатите в тях лица, организации и периодични издания.

ДОКУМЕНТ № 1

Протокол от съвещание на представители на български вестници в гр. Добрич и на Съюза „Добруджа“ за организиране на обединителна акция сред българските общественици в Добруджа и издаване на общ вестник

[София¹³, 23 декември 1934 г.]

Препис

ПРОТОКОЛ

Днес на 23 декември 1934 година, представителите на българските в. в. [вестници] в Добруджа г. г. [господата] – Л. Станчев¹⁴ директор на в. „Новини“¹⁵ и Я. Янев¹⁶ редактор на в. „Единство“¹⁷, от една страна и от друга – представителите на И. [зпълнителния] К. [омитет] на съюза „Д-жа“ [„Добруджа“]¹⁸ г. г. [господата] А. Стоянов¹⁹ и П. Господинов²⁰ – след като се събрахме да обмислим народностното положение в Добруджа взаимните борби и недоразумения сред ръководящата интелигенция в гр. Добрич като се съгласихме, че по този нерадостен път не може да се изведе до желания край националното дело единодушно уговорихме и решихме:

1. От 10 януари 1935 г. редактираните от нас вестници – „Новини“ и „Н. [ово] Единство“²¹ да престанат да излизат освен последния брой в който да се обяви за това на читателите, като Л. Станчев ще стори това във в. „Новини“, а Я. Янев в [ъв] в. „Н [ово] Единство“.

2. Като продължение на спрените вестници, да започне издаването един единствен нов вестник „Съгласие“, който да се печата в печатницата „Извор“²², собственик на която и напред остава г. Яни Янев, който е и отговорен редактор на този вестник, а негови редактори – Л. Станчев и Я. Янев.

3. Установихме по взаимно съгласие следния редакционен комитет Л. Станчев и Я. Янев като лица изходящи от спрените вестници, г. г. [господата] Борис Попов²³ – ад-530

вокат, д-р Т. Ханджиев²⁴, П. Златев²⁵ – агроном, и Стоян Петров²⁶ – лисансие по финансовите науки, а за техни подгласници: Л. Семов²⁷, Д. Бежаров²⁸, Г. Янакиев²⁹ – агроном.

4. Новият вестник се задължава в отношение народностните борби, българските институти и всички други проявления от какъвто и да е характер, да следва неуклонно напътствията на

Почитаемото Министерство³⁰, респективно на Б.[ългарската] Легация в Букурещ, като отстоява, защитава и развива българското национално дело, по начин такъв, че стоейки над фракционните борби, в българските институти, личните и други домогвания – да брани само националните интереси на българщината в Румъния.

5. Още в първия брой на вестника да се излезе със съответна декларация, за общите линии, които ще следва новия вестник, декларация задължителна за всички сътрудници на вестника.

6. За редовното водене на с/ките [сметките] на печатницата и новия вестник редакционният комитет се задължава да избере подходящо лице за воденето им, както и за съставяне на отчетането за всяко тримесечие. Сумите да [се] получават от упълномощеното от г. Я. Янев лице, като разписките се подписват от най-малко двама членове на редакционния комитет.

7. Възнагражденията на персонала се определят от редакционния комитет, за което да се представи бюджет в Легацията и М[инистерство]-то, като същият се занимае и със старите задължения на закритите вестници и издири почини за покриването им.

8. Настоящият Протокол се състави в два екземпляра за да се представи в надлежните места.

За достоверността на изложеното подписваме:

1) Я. Янев, Л. Станчев, П. Господинов, Л. Бояджиев³¹

ЦДЛ, ф. 327К, оп. 1, а. е. 1203, л. 5. Препис. Машинопис

ДОКУМЕНТ № 2

Протокол от заседание на редакционния комитет на новоосновения печатен орган на българското малцинство в Румъния

Добрич, 25 януари 1935 г.

ПРОТОКОЛ

Днес 25 Януари 1935 год. гр. Добрич подписаните Борис Попов, Стоян Петров, Яни Х. Янев, Любен П. Станчев, инженер П. Златев, д-р Т. Ханджиев, инж. Г. Янакев, д-р Любен Семов и Данаил Бежаров от гр. Добрич и Лефтер Бояджиев³² от гр. Силистра – членове на редакционния комитет на органа на българското малцинство в Румъния, под председателството на Борис Попов,

1. Като изслушахме изложението на членовете на бившия редакционен комитет на вестник НОВО ЕДИНСТВО г.г. [господата] д-р Д. Г. Новачев³³, д-р Ст. Иванов³⁴, Христо П. Капитанов³⁵ и Иван Драгнев³⁶, какво те посрещат с ентузиазъм подетата инициатива за създаването на един единен вестник в Румъния и че обещават да дадат своята безрезервна подкрепа на ново основания орган, като спира изливането на НОВО ЕДИНСТВО.

2. Изслушвайки г-н Лефтер Бояджиев, който поздравява инициативата за единен вестник, от страна на българите от Силистра и окръга, подчертава историческата роля на новоосновения вестник, обеща да положи всички усилия за неговото разпространение в Силистренския край, вербувайки сътрудници за прокарване на неговата програма.

3. Вземайки под внимание декларацията от 14 Януари т.г. на г-н Никола Жечев³⁷ – собственик на вестник Новини – направена пред нас, че спира издаването на вестника си;

4. Имайки предвид какво идеята за създаването на единствен орган на българското малцинство в Румъния се посреща с ентузиазъм от всички наши обществени среди;

КОМИТЕТЪТ РЕШИ:

1. Като се взема из предвид известни обстоятелства, определя името на вестника да бъде ДОБРУДЖАНСКИ ГЛАС с под заглавие „орган на българите от Румъния“.

2. Определя за постоянни редактори на новия вестник Любен П. Станчев и Яни Х. Янев, към които комитета делегира г.г. [господата] Борис Попов и д-р Т. Ханджиев, към които редакторите ще се обръщат в случай, че постъпят статии и дописки в разрез с духа на вестника, като последна инстанция в случай на разногласие остава комитета в своя плен.

3. Определя за собственик и отговорен редактор г-н Яни Х. Янев, когото натоварва да извърши всички формалности по регистрирането и узаконяването на вестника.

4. Упълномощава г-н инженер П. Златев да се погрижи и събере нужните средства, апелирайки към гражданството да се абонира за вестника и пр. За да започне колкото е възможно по-скоро излизането на горепоменатия вестник.

Комитетът в своето заседание от 28³⁸ Януари т. г. се конструира както следва:

Председател: адв. Борис Попов

Подпредседател: инж. Петър Златев

Секретар: адв. Д. Бекаров

Касиер: д-р Т. Ханджиев

Счетоводител: Ст. Петров

Контр.[олна] Комисия: инж. Г. Янакиев и д-р Люб. Семов

За всичко гореизложено се състави настоящия протокол.

[следват подписи на: Борис Попов, П. Златев, Д. Бекаров, д-р Т. Ханджиев, Ст. Петров, Г. Янакев, Яни х. Янев, д-р Семов и Люб. Станчев]

ЦДА, ф. 327К, оп. 1, а.е. 1203, л. 57. Оригинал. Машинопис

¹ Българите в Румъния XVII–XX в. Документи и материали. С., 1994, 6–7.

² За посочения период вж. по-подробно: Извори за историята на Добруджа 1919–1941. Т. 2. С., 1993; Кузманова, А. От Ньой до Крайова. Въпросът за Южна Добруджа в международните отношения (1919–1940). С., 1989; Тодоров, П. Освободителните борби на Добруджа. Добруджанската революционна организация 1925–1940. С., 1992.

³ Нягулов, Б. „Партийци“ и/или „миноритари“ – единство и разединение на българските малцинствени дейци в Добруджа. – Добруджа, 1996, № 13, 97–98.

⁴ Бекаров, Д. Материали и спомени за добруджанския периодичен печат. Вестници и списания, излизали в Добрич 1919–1940. Шумен, 1998, с. 152.

⁵ Пак там, 190–191.

⁶ ЦДА, ф. 327К, оп. 1, а. е. 1203, л. 8.

⁷ Пак там, ф. 1397К, оп. 1, а. е. 238, л. 1–2, 6.

⁸ Нягулов, Б. Политическите борби в защита на българските национални интереси (разговор с г-н Данаил Ст. Бекяров за Българската миноритарна партия в Добруджа под румънска власт). – Добруджа, 1991, № 8, с. 223; ЦДА, ф. 327К, оп. 1, а. е. 1203, л. 5–6, 8; ф. 948К, оп. 1, а. е. 118, л. 77.

⁹ ЦДА, ф. 948К, оп. 1, а. е. 89, л. 1.

¹⁰ Нягулов, Б. „Партийци“ и/или „миноритарни“..., 97–98.

¹¹ ЦДА, ф. 327К, оп. 1, а. е. 1203, л. 9.

¹² Пак там, л. 18.

¹³ Мястото, установено по други документи, вж.: ЦДА, ф. 327К, оп. 1, а. е. 1203, л. 3.

¹⁴ Любен П. Станчев (1904, с. Сърнено, Добричко – 1945, Добрич) – един от най-изявените български журналисти от Добруджа, под румънска власт, издател, писател-разказвач, смел защитник на българското население и на българската национална кауза. Привърженик на участието на българите в румънски политически партии. Осъден на смърт от т. нар. „Народен съд“, организиран в България след драматичната политическа промяна на 9 септември 1944 г.

¹⁵ „Новини“ – независим вестник със собственик Никола Жечев, излизал в Добрич от 1934 г. до 25 декември 1935 г. Обществен и информационен вестник, проявяващ се като защитник на българското население срещу денационализаторските усилия на чуждия режим, привърженик на участието на българите в румънските политически партии. Въпреки решението да не се отпечатва в Добрич друг български вестник освен „Добруджански глас“ в. „Новини“ продължава да излиза. Неговият стопанин редактор Н. Жечев, недоволен от състава на редакцията на обединения вестник, решава да продължи издаването на в. „Новини“ със свои средства.

¹⁶ Яни Хаджиянев (х. Янев) (1898, Каварна – 1944, ?) – изтъкнат писател, журналист, обществен, културен и театрален деец, редактор на много вестници и списания, секретар на Българския народен университет, член на Българската миноритарна партия. Убит в смутните дни около драматичната политическа промяна на 9 септември 1944 г.

¹⁷ „Единство“ – независим всекидневник, излизал в Добрич от 21 юли 1929 г. до 24 януари 1931 г., продължение на в. „Поле“. Основатели на вестника са Л. Станчев и Я. Хаджиянев. Вестникът е орган на Българската миноритарна партия, защитава правата на българското население в Добруджа, за което е преследван и спрял от румънските власти. Замества го в. „Ново единство“.

¹⁸ Съюз на просветно-благотворителните дружества „Добруджа“ – по-късното название на Добруджанската организация (от 1925 г.), формирана на Великия добруджански събор (21–25. XI. 1919 г.) от обединението на емигрантската Добруджанска организация и Централния добруджански народен съвет. Съюзът е разтурен в началото на 1936 г. по решение на българското правителство. Най-голямата и авторитетна организация на добруджанските българи, допринесла много за отстояване на интересите и правата на българското население от Добруджа.

¹⁹ Ангел Стоянов (1880, Тутракан – 1944, София) – един от първите участници в организираното добруджанско движение, дългогодишен председател на Изпълнителния комитет на Съюза „Добруджа“, народен представител на българския парламент. Осъден посмъртно от т. нар. „Народен съд“.

²⁰ Пecho Господинов (1902, Добрич – 1945, София) – литератор, публицист, деец на младежкото добруджанско движение. Дългогодишен секретар на ИК на Съюза „Добруджа“ и редактор на съюзния печатен орган в. „Добруджа“.

²¹ „Ново Единство“ – независим информационен всекидневник, излизал в Добрич от 12 март 1931 г. до 6 януари 1935 г., продължение на в. „Единство“. Вестникът се редактира от редакционен комитет в състав: Христо Капитанов (главен редактор), Яни Хаджиянев (уредник), д-р Стефан Иванов и д-р Димитър Новачев. Той е орган на Българската миноритарна партия, защитава правата на българското население и порицава злоупотребите и насилията на румънските власти.

²² Печатница „Извор“ – обществена печатница, създадена с помощта на българското правителство с машини от Държавната печатница в София, пренесени със съдействието на нелегалната Вътрешна добруджанска революционна организация. Тя е узаконена от румънските власти като печатарска фирма „Извор“ със стопанин Яни Хаджиянев. В нея са отпечатвани вестниците „Добруджански глас“, „Добруджанска реч“, „Добруджанско ехо“, месечното селскостопанско списание „Добруджанско стопанство“, както и книги на Христо Капитанов и Я. Хаджиянев.

²³ Борис Попов – адвокат, общественик, автор на статии по юридически въпроси, член на ръководството на Българското културно общество в Добрич, член на Българската миноритарна партия, като най-възрастен (55 г.) е определен за председател на редакционния комитет.

²⁴ Тодор Ханджиев (1904, Добрич – 1993, Добрич) – лекар, общественик, автор на популярни медицински статии, основател на Българския народен университет в Добрич (1929) и оглавил първото му ръководство. В редакционния комитет е включен като независим.

²⁵ Петър Златев (1905, Самуилово, Добричко – 1959, Добрич) – инженер агроном, служител на Земеделската камара в Добрич, дългогодишен председател на Земеделския синдикат, издател на сп. „Добруджанско стопанство“, привърженик на участието на българите в румънски политически партии.

²⁶ Стоян Петров – счетоводител, основател и член на Българската миноритарна партия.

²⁷ Любен Семов – лекар, общественик, автор на материали в периодичния печат, един от ръководителите на Българския народен университет в Добрич.

²⁸ Данаил Бекяров (1911, Добрич) – адвокат, общественик, публицист, краевед, сътрудник на различни периодични издания, деятел на Българския народен университет, основател и член на Българската миноритарна партия.

²⁹ Ганю Янакиев (Янакев) (1904, Добрич – 1971, София) – журналист, юрист, историк, общественик, основател на Българския народен университет в Добрич, секретар на Българската миноритарна партия.

³⁰ Министерство на външните работи и изповеданията.

³¹ Вероятно, името на Л. Бояджиев е изписано погрешно при изготвяне на преписа от протокола.

³² Лефтер Бояджиев (1881, Силистра – 1971, Силистра) – филолог, дългогодишен учител, както и директор на Силистренската гимназия, обществен, културен и театрален деец, сътрудник на български периодични издания в Силистра. Осъден от т. нар. „Народен съд“.

³³ Димитър Новачев (1898, с. Победа, Добричко – 1978, Добрич) – лекар, общественик, сътрудник на различни издания, автор на политически и популярни статии, деятел на Българския народен университет в Добрич, основател и член на Българската миноритарна партия.

³⁴ Стоян (Ченю) Иванов (1901, Добрич – 1976, Сао Паулу, Бразилия) – д-р на юридическите науки, редактор на много български вестници, представител на добруджанските журналисти в Международния журналистически съюз на малцинствата в Европа, деец участник в обществения живот, основател и член на Българската миноритарна партия.

³⁵ Христо П. Капитанов (1903, Добрич – 1971, София) – журналист, юрист, историк, общественик, основател на Българския народен университет в Добрич, секретар на Българската миноритарна партия.

³⁶ Иван Драгнев – търговец от Добрич, основател и член на Българската миноритарна партия.

³⁷ Никола Жечев – собственик на печатница „Търговска“ в Добрич и книжарница към нея, собственик на в. „Новини“.

³⁸ Навярно е допусната грешка при отбелязването на датата, която би следвало да съответства на датата на заседанието.